

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

5 Gestunt sortilegi, ne sint anathemate stricti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Horoscopi dicitur, quod horas nativitatibus hominum spectantur dissimili & diverso fato. Sortilegi autem sunt, qui sub nomine. &c. ut sup. ¶ Salitores b vocati sunt, quia dum eis membrorum quacunque partes fallerint, aliquid sibi exinde propter seum triste significari praediciunt.

1 ¶ Peris] B. Augustinus in libro 6. de civitate Dei, cap. 31. de hydromantia loquens sic scribit: Quod genus divinationis idem Varro à Peris dicit illatum. Redignus vero capitis fuit in libello Rabani de Magorum praefigiis, quem ipse ex variis Augustini & Hieronimi locis collegit, & Gratianus saepe citat sub Augustini nomine.

2 pars. Queritur autem de natura demonum, cujus natura sint, an futura praescire valeant, vel quae modis futura praesentant.

C. II. ¶ Quae modis demonum futura praesentant.

De his ut scribit Augustinus in eod. lib. de divinatione demonum, cap. 3.

Sciendum est hanc esse naturam demonum, ut aërii corporis sensum terrenorum corporum sensum facile praecedant, celeritate etiam propter ejusdem aërii corporis superiorum mobilitatem non solum cursus quorumlibet hominum, vel ferarum, verum etiam volatus avium incomparabiliter vincant. Quibus duabus rebus, quantum ad aërium corpus attinet, praediti, hoc est, acrimonia d. sensus, & celeritate motus, multo ante cognita praenuntiant, vel nuntiant, quae homines pro sensu tertii tradidit mirentur. Accessit etiam demonibus per tam longum tempus, quo eorum vita protenditur, rerum longè major experientia, quam potest hominibus propter breviter vitam provenire. Per has efficacias, quas aërii corporis natura sortita est, non solum multa futura praediciunt demones, verum etiam multa mira faciunt: quae quoniam homines dicere ac facere non possunt, eos dignos quidem, quibus serviant, & quibus divinos honores deferant, arbitrantur, diligant maxime vitio curiositatis, propter amorem felicitatis fallaeque terrenae, & excellentiae temporalis. ¶ Nunc igitur, quoniam de divinatione demonum quaestio est, primum sciendum est, illos ea plerumque praenuntiare, quae ipsi facturi sunt. Accipiunt enim pestem, & morbos immittere, & ipsum aërem vitando morbidum reddere, & perveris, & amantibus terrenorum commodorum malefacta studere, de quorum moribus certi sunt, quod sint eis talia suadentibus consenturi. Suadent autem miris & invisibilibus modis, per illam subtilitatem suorum corporum, corpora hominum non sentientium penetrando, seseque cogitationibus eorum per quaedam imaginaria visa miscendo, sive vigilantium, sive dormientium. ¶ Aliquando autem non quae ipsi faciunt, sed quae naturalibus signis futura praenolunt (quae signa in hominum sensu venire non possunt) ante praediciunt. Neque enim quia praedicit medicus, quod non praedicit ejus artis ignarus, ideo jam divinus habitus est. Quid autem mirum, si quemadmodum ille corporis humani perturbata, vel modificata temperie seu bonas, seu malas futuras praedicit valentudines, sic demon in aëris affectione sibi nota & nobis ignota futura praedicit temperates? Aliquando & hominum dispositiones non solum voce prolatae, verum etiam cogitatione conceptas, cum signa quaedam ex animo exprimantur in corpore, tota facilitate percipiunt, atque hinc etiam multa futura praenuntiant, aliis videlicet mira, qui ista disposita non viderunt, & ipsa cap. 6. ¶ Fallunt & studio fallendi, & invidia voluntate, qua

hominum errore latantur. Sed ne apud cultores illius pondus auctoritatis amittant, id agunt, ut inceptis suis, signorumque suorum conjecturas explicent, ut inceptis suis, quando vel decepti fuerint vel mentiti, & nunquam verò ipsi maligni spiritus, & illorum hominum, atque salutis eorum invasores, & solent praedictum defectum cultus sui, & idolorum ruinam, quibus venturum sit, & quid ad vestri sua factura cogere possit: quod etiam illi, quoniam gentium habentur, non ignorant. Quid ergo mirum si in imminente temporum & simulachrorum eversione, cum Propheta Dei summi tanto ante praedixerit, & praedam alicui cultorum suorum hoc de proximo praedixit, ut suam quasi divinitatem tectens, vel hinc commendaret?

3 pars. Quid autem hominum dispositiones, quae inceptas, per exteriora signa diabolus deprehendat, non solum videri approbatum.

C. III. ¶ Quid ex corporis moribus exteriorum cogitationes diabolus deprehendat, per exteriora signa.

Unde idem Augustinus ait in lib. 2. ret. actionum, c. 36.

Quodam loco dixi, demones aliquando hanc etiam dispositionem non solum voce prolatae, verum etiam cogitatione conceptas, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore. Nam pervenire ista de nostrum demonum nonnulla etiam experimentis competunt. Sed quaedam signa dentur ex corpore cogitantium, quae sibi, nos autem latentia, an alia vi, & ea figurata cognoscant, aut diffidit potest ab hominibus, & minime non potest inveniri.

¶ Quid autem sortilegi & divini, si essent aliter communitati sancti, ratiis & auctoritate probantur, ut quaedam genus cultus adhibent, & demonum salutem futura praedictore. Sicut enim avium, quae deo debitum, non impendit, idolorum cultus in c. 1. ¶ Nominatur sic illi d, qui futura, quae ex Deo non debent, quam revelata inveniantur, vel demonum cogitationibus, vel sibi libet praefigiis venire laborans, divinitate per eorum loquunt. Futura enim praescire, solus Deus est, qui per cogitatione etiam Angelo illa praescire facit. Unde Paulus ait in epist. ad Corinth. Apostolus ¶ ait: [Si quis scire scire, aut avarus, aut idolorum servus, cum cognoscit futurum,] Hinc etiam in decreto Gregorii papae in Romano praesidentis, c. 12. legitur.

C. I. ¶ Anathema sit, qui artem vel incantationem, aut phylacteris usus fuerit, aut hereticus sit.

C. II. ¶ Quae quomodo paratas, qui divinationes exprimit.

Item ex concilio Ancyano, c. 23. ¶ Vi b divinationes expentur, & mox per alium i subsequuntur, vel in domos suis modi homines introducant, exequendi a

a al. Invisores. b Sup. cap. proximo. c Epist. ad Rom. c. 1. d. ¶ sed paulo Augustinus. f. 1. c. 1. ¶ Postquam Burch. lib. c. 2. ¶ Ivo p. 11. c. 1. Pann. l. 1. c. 1. ¶ Et in concil. Parisiensi, lib. 2. c. 1. ¶ Ivo p. 11. c. 2. Pann. l. 1. c. 2.

hominum errore latantur. Sed ne apud cultores illius pondus auctoritatis amittant, id agunt, ut inceptis suis, signorumque suorum conjecturas explicent, ut inceptis suis, quando vel decepti fuerint vel mentiti, & nunquam verò ipsi maligni spiritus, & illorum hominum, atque salutis eorum invasores, & solent praedictum defectum cultus sui, & idolorum ruinam, quibus venturum sit, & quid ad vestri sua factura cogere possit: quod etiam illi, quoniam gentium habentur, non ignorant. Quid ergo mirum si in imminente temporum & simulachrorum eversione, cum Propheta Dei summi tanto ante praedixerit, & praedam alicui cultorum suorum hoc de proximo praedixit, ut suam quasi divinitatem tectens, vel hinc commendaret?

3 pars. Quid autem hominum dispositiones, quae inceptas, per exteriora signa diabolus deprehendat, non solum videri approbatum.

C. III. ¶ Quid ex corporis moribus exteriorum cogitationes diabolus deprehendat, per exteriora signa.

Unde idem Augustinus ait in lib. 2. ret. actionum, c. 36.

Quodam loco dixi, demones aliquando hanc etiam dispositionem non solum voce prolatae, verum etiam cogitatione conceptas, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore, tota facilitate percipiunt exprimitur in corpore. Nam pervenire ista de nostrum demonum nonnulla etiam experimentis competunt. Sed quaedam signa dentur ex corpore cogitantium, quae sibi, nos autem latentia, an alia vi, & ea figurata cognoscant, aut diffidit potest ab hominibus, & minime non potest inveniri.

QUESTIO V.

¶ Quid autem sortilegi & divini, si essent aliter communitati sancti, ratiis & auctoritate probantur, ut quaedam genus cultus adhibent, & demonum salutem futura praedictore. Sicut enim avium, quae deo debitum, non impendit, idolorum cultus in c. 1. ¶ Nominatur sic illi d, qui futura, quae ex Deo non debent, quam revelata inveniantur, vel demonum cogitationibus, vel sibi libet praefigiis venire laborans, divinitate per eorum loquunt. Futura enim praescire, solus Deus est, qui per cogitatione etiam Angelo illa praescire facit. Unde Paulus ait in epist. ad Corinth. Apostolus ¶ ait: [Si quis scire scire, aut avarus, aut idolorum servus, cum cognoscit futurum,] Hinc etiam in decreto Gregorii papae in Romano praesidentis, c. 12. legitur.

C. I. ¶ Anathema sit, qui artem vel incantationem, aut phylacteris usus fuerit, aut hereticus sit.

C. II. ¶ Quae quomodo paratas, qui divinationes exprimit.

Item ex concilio Ancyano, c. 23. ¶ Vi b divinationes expentur, & mox per alium i subsequuntur, vel in domos suis modi homines introducant, exequendi a

a al. Invisores. b Sup. cap. proximo. c Epist. ad Rom. c. 1. d. ¶ sed paulo Augustinus. f. 1. c. 1. ¶ Postquam Burch. lib. c. 2. ¶ Ivo p. 11. c. 1. Pann. l. 1. c. 1. ¶ Et in concil. Parisiensi, lib. 2. c. 1. ¶ Ivo p. 11. c. 2. Pann. l. 1. c. 2.

malicia, aut expiandi causa, sub regula quinquenni...

Item ex concilio Martini Papæ [ad eff, ex cap. Martini Bracarenfis, cap. 72.]

Nolite aut Christiani tenere traditiones gentili- nam, & observare, vel colere elementa, aut luna...

C. IV. § Sacerdos deditur, magi vel imanta- rum non sunt.

Item ex concilio Laodicensi, c. 36. Non oportet dāno officio deditos, vel clericos, magos...

C. V. § Sacerdos deditur, magi vel imanta- rum non sunt.

Item ex concilio Toletano quarto, c. 22.

Si quis episcopus, aut presbyter, five diaconus, vel... quilibet et ordine clericorum, magos, aut aruspices...

C. VI. § Magi non sunt, sed in antiquioribus conciliis...

C. VII. § Si quis episcopus, aut presbyter, five diaconus...

C. VIII. § De his qui augurii & divinationi- bus studerunt.

C. IX. § Excommunicatur clericus, monachus, la- cus, divinationis, vel auguria, vel sortes...

Item ex concilio Anthehanensi primo, c. 42.

Si quis clericus si monachus, vel secularis, divinatio- nem, vel auguria creditur observanda, vel sortes...

C. X. § Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item ex concilio Agathensi a. c. 47. A Liqunt clerici, five laici student auguriis, & sub nomine fictæ religionis per eas, quas sanctorum...

C. VII. § Sorci nihil aliud quam divinatio & maleficium esse decernitur.

Item Leo quartus Episcopus Braccanensis, c. 4.

Sortes e, quibus cuncta vos in vestris discriminatis Judiciis, (quod Patres damnaverunt) nihil aliud, quam divinationes & maleficia esse decernimus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, & inter Christianos ultra nolumus nominari, & ne exerceantur d sub anathematis interdico prohibemus.

Item Gregorius Hadriano notario, lib. 9. epist. 47.

Pervenit ad nos, quod quosdam incantatores atque sortilegos fueris infelicitas: & omnino nobis sollicitudinem, zelumque tuum gratum fuisse cognoscas. Et ideo studii tui sit sollicitudine querere, & quoscunque hujusmodi Christi inimicos inveniatis, districta ultione corrigere.

C. IX. § Excommunicatur clericus, monachus, la- cus, divinationis, vel auguria, vel sortes...

Item ex concilio Antellanensi primo, c. 42.

Si quis clericus si monachus, vel secularis, divinatio- nem, vel auguria creditur observanda, vel sortes, quas mentiuntur esse sanctorum, quibuscumque putaverint intinmandas, cum his, qui eis crediderint, ab ecclesiæ communione pellantur.

C. X. § Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

Contra idolorum & cultores, vel aruspices, atque sortilegos, fraternitatem vestram vehementius pa- storali hortamur invigilare custodia, atque publicè...

Contra sortilegos, idolorum cultores, custo- dia pastoralis invigilet.

Item Gregorius lib. 7. epist. 66. ad Januar- iam episcopum.

C. XI. *¶* Ab ecclesijs sperentur auguria & incantationibus deservent.
Item ex concilio Carthagenensi 4. c. 39.
Auguris a vel incantationibus fervientem, similiter & a iudicis superstitionibus, vel feris inhaerentem, a conventu ecclesie separandum [precipimus].

C. XII. *¶* Sortilegam & magicam artem Episcopi omnibus modis b. eliminare suadeant.
Item ex concilio Anquirensi 1. cap. 1.

Episcopi e, eorumque ministri omnibus modis elaborare student, ut perniciosam, & a diabolo inventam sortilegam & magicam a artem ex parochiis suis penitus eradicent: & si aliquem virtum, aut mulierem hujusmodi sceleris sectatorem invenerint, turpiter de honestate de parochiis suis ejiciant. Ait enim Apostolus e [Hæreticum hominem post primam & secundam correptionem devota, sciens, quia subversus est, qui hujusmodi est.] Subversus sunt, & a diabolo captivi tenentur, qui relicto creatore suo, diabolo suffragia quaerunt: & sic ad tali peste debet mundari sancta Ecclesia. ¶ Illud f. etiam non est omittendum, quod quidam scelerate 2 mulieres retrò post satanam conversæ, demonum illusionibus & phantasmibus seductæ, credunt & profitentur, se nocturnis horis cum Diana Dea paganorum, vel cum Herodiade, & innumera multitudo mulierum equitate super quasdam bestias, & multitudine terrarum spacia intempeste noctis silentio pertransire, ejusque iussionibus velut dominæ obedire, & certis noctibus ad ejus servitium evocari. Sed utinam solæ in perfidia sua perissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta, hæc vera esse credunt, & credendo à recta fide deviant, & errore paganorum involvuntur, cum aliquid divinitatis, aut numinis extra unum Deum arbitrantur. Quapropter sacerdotas per ecclesias sibi commissas populo Dei omni indotias predicare debent, ut noverint hæc omnino falsa esse, & non à divino, sed à maligno Spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari. ¶ Siquidem b. ipse satanas, qui transfiguratur s. se in Angelum lucis, cum mentem cujuscunque mulierculæ ceperit, & hæc sibi per infidelitatem subjugaverit, illico transformatur se in diversarum specierum personarum atque similitudines; & mentem, quam captivam tenet in somniis deludens, modo lata, modo tristitia, modo cognititas, modo incognitas personas ostendens, per devia quæque dedit: & cum solus Spiritus hoc patitur, infidelis mens hoc non in animo, sed in corpore evenire opinatur. Quis enim non in somniis & nocturnis visionibus extra se educitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam viderat vigilando? Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo Spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitretur? cum Ezechiel & Propheta visiones Domini in Spiritu, non in corpore vidit: & Ioannes Apostolus 1 Apocalypsis sacramentum in Spiritu, non in corpore vidit & audivit, sicut ipse dicit: [Statim, inquit, fui in Spiritu.] Et Paulus m non audeat dicere se rapum in corpore. Omnibus itaque publicè annuntiandum est, quod qui talia, & his similia credit, fidem perdidit: & qui fidem rectam in Domino non habet, hic non est ejus, sed illius, in quem credit, id est diaboli. Nam de Domino nostro scriptum est: n [Omnia per ipsum facta sunt, &c.] Quisquis ergo ali-

a Baruch. lib. 1. c. 7. b al. viribus. c Baruch. lib. 1. c. 1. d al. multitudine. e ad Tit. 3. f De Spiritu & anima, cap. 28. g al. infidelium. h Aug. ibid. i 2. Cor. 11. k Ex libris. l Apocal. 1. m 2. Cor. 12. n Ioan. 1.

quid credit posse fieri, aut aliquam creaturam in ventum aut in deterius immutari aut transformari in aliam speciem vel similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, procedentibus virtutibus est, & pagano deceptor.

1 ¶ Anquirensi [Sic etiam in concilio Barbarico in habent, Anquirensi. Verumtamen in concilio Anquirensi, quod latine, neque impressi, neque manuscripte, est verum. In romanis conciliis non ediderunt, afferant haberi in quodam scripto dice. 16. librorum partialium.

2 ¶ Scelerate] Feri eadem habentur apud B. Anquirensi in libro de Spiritu & anima, cap. 21. Et in vita Damiani episcopi, que extat Roma in pervetusto de viti fastidioso libro Maria majori; ubi postquam atque relata sunt ex synodo Anquirensi, anathematizati, in ea synodo esse, masculin, superstitiosus & incantationibus fervientes. In quibus etiam meminit una mulierum, quæ se putabant nocturno silentio cum Herodiade, & innumera multitudo mulierum super bestias equitate, & innumera rorum spacia pertransire.

2 pars. Nonnulli invenuntur, qui interno livore perniciem suorum inimicorum altaria sacri vestitus exant veste lugubri accingunt, vel confecta luminariorum sacrorum Des subtrahunt, vel Missam pro requie defunctorum pro vivis celebrant hominibus.

C. XIII. *¶* Abjiciuntur sacerdos, qui hujusmodi officii operam dedit.
Quorum omnium malitiosa nequitissima Tolernam concilium 13. condonata, dicitur c. 7.

Quicunque sacerdotum vel ministrorum officium, aut altare divinum vestibus sacris exare pertraxerit, aut qualibet alia lugubri veste accinxerit, aut obsequiam, si consueta luminariorum sacrorum obsequia in templo Dei subtraxerit, & extingui pra cepit, & antea vera poenitentis coram metropolitano sacro concilio non purgaverit, ignobilitati perpetuo amittatur, iuxta superiorem sententiam Domini, nisi poenitentia se noverit & honore privari: nisi poenitentia personis ab hac ultionum sententia separata, quæ per contaminationem sacrorum ordinum, vel hujusmodi nemi sanctæ fidei metuentes, aut hostilitatem vel indignationem perferentes, seu etiam divinorum iudiciorum sententiam metuentes, talia fecisse contingant, quorum factio plus humilitas, quæ Deus placari, quorum terni livoris dolositas declaratur. Perique ex hoc sacerdotum faucibus inimicitie dolo missam pro defunctorum promulgatam fallaci voto pro vivis, quo ipsam offerunt sacrificium, ipsius sacerdotum minis interventu mortis incurrit periculum. Poenitentia nostræ elegit unanimitatis conventus, ut si quod de talia perpetrasse fuerit detectus, à propriis deponatur, & in gradum, & tam ipse sacerdos, quam ex eadem officio eum ad talia peragenda incitavit, perpenditur, & perurgastulo religitur b.

Principium hujus capituli usque ad verba, Perique, est concilio Tolernano, c. 7. Reliqua vero sunt ex 13. Tolernano, & concilio Tolernano duo exemplaria sunt habita ex 13. Tolernano, & nulla hic emendata & addita.

3 pars. Ex premissis e auctoritatibus colligitur, quod aruspices, incantatores, & sortilegi, atque ceteri hujusmodi personæ, qui ecclesia sunt inimici, & nisi resipuerint, poenitentia, quæ per se canendi. Sed quod in ultimo Anquirensi concilio, quod in incantatores, non in corpore, sed in Spiritu facti dicuntur, hujusmodi personæ in libro de civitate Dei videtur offerri, ut dicitur.

a al. accingit. b al. religitur. c Concilio Tolernano. d al. Anquirensi.

Capitulum magorum habetur in libro Rabani de Magorum... C. XIV. Quæ Magorum præstigiis sunt non...

Nec mirum de Magorum præstigiis, quorum in tantum prodierit maleficiorum artes, ut etiam Moy...

1. Hieron. l. c. c. 1. B. Aug. 2. de Trin. cap. 7. Aug. l. 1. q. 1. super Exodum. g. 2. et lib. 2. ad Simplianum. g. 3. et ad Quirinum. g. 6. c. Exod. 7. d. Aug. 1. q. 2. ex utroq. reser...

nunt veritatem, & credunt mendacior, & juxta Pauli a... sententiam, sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua...

2. Timoth. 4. et 3. B. Aug. 2. de Trin. cap. 7. Aug. l. 1. q. 1. super Exodum. g. 2. et lib. 2. ad Simplianum. g. 3. et ad Quirinum. g. 6. c. Exod. 7. d. Aug. 1. q. 2. ex utroq. reser...

in Dei potestate vult adorari? Nam tanta hebetudine demens affectus est Saul, ut ad Pythonissam confugeret. Deprecatus enim causa peccati, ad hæc se contulit, que damnaverat. Sed si quis propter historiam, & ea que verbis expressa sunt, putet non prætermittenda, ne ratio historia inanis sit, rectè faciet quidem: si tamen minime istud ad veri rapit rationem, sed ad visum & intellectum Saul. Neque enim reprobus factus poterat bonum intellectum habere. Historicus enim mentem Saul, & habitum Samuelis descripsit; ea quæ dicta & visa sunt exprimens, prætermittens si vera, an falsa sint. Quid enim ait? [Audiens, in quo habitu esset excitatus, intellexit, inquit, hunc esse Samuelem.] Quid intellexerit, retulit, & quia non bene intellexit, contra scripturam alium adoravit, quàm Deum: & putans Samuelem, adoravit diabolum, ut fructum fallacie suæ haberet Satanus. Hoc enim nititur, ut adoraret quasi Deum. Si enim illi verè Samuel apparuisset, non utique vitæ iustus permisisset se adorari, qui prædicaverat Deum solum esse adorandum. Et quomodo homo Dei, qui cum Abraham in refugio erat, dicebat ad virum perillitiam, dignum ardore gehennæ: [Cras mecum eris?] His duobus titulis subtilitatem fallacie suæ prodidit improvidus Satanus, & adorari se permisit sui habitu & nomine Samuelis, contra legem; & virum peccatis præditum, cum magna distantia peccatorum & iustorum sit, cum Samuele iustissimo futurum mentitus est. Verum potest videri, si de Samuelis nomine recatur, quia Saul cum diabolo futurus erat: ad eum enim transmigravit, quem adoravit. Semper ergo diabolus sub lamina latens, prodit se, dum ea confingit, quæ horrentur a personis, per quas fallere nititur. Si autem aliquis mihi opponit, & dicit, quomodo eveniunt illa, que illi divini prædicant futura? aut quomodo possunt agis præbere medelam, aut sanis immittere agriudinem, si aliquid propriæ virtutis ac potestatis non habent? hoc à mercediæ responsum: quod idè quisque non debet eis credere, quia aliquando eveniunt que prædicant, aut sanare videntur languidos, aut ledere sanos, quia hoc permittit Dei fir, ut ipsi, qui hæc audiunt vel vident, probentur, & appareat, qua fide sint, vel devotione erga Deum. Sicut in Deuteronomio legitur Moyses verbo Domini populo Dei præcepisse, ita dicens: c [Si surrexerit in medio tui Propheta, aut qui somnium dicat se vidisse, & prædixerit signum, aut que portentum, & eventerit quod locutus est, & dixerit tibi: camus, & sequamur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis, non audies verba Prophete illius, & serviamus: quia tentat vos Dominus Deus vestrus, ut sciamus palam fiat, utrum diligatis eum, an non. In toto corde & in tota anima vestra Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum time, mandata eius custodite, & audite vocem illius, ipsi servietis, & ipsi adharebitis, &c.] Vbi sanè intelligi d voluit, etiam illa, quæ ad divinantibus non secundum Deum dicuntur, si acciderint, quæ dicuntur, non accipienda sic, ut fiant que præcipiuntur ab eis, aut colantur que coluntur ab eis. Nec præter suam potestatem Deus offendit esse, quod ista contingunt: sed quasi quæretur, cur ea permittat, causam tentationis exposuit, ad cognoscendam utique eorum dilectionem, utrum eam habeant erga Deum suum, cognoscendam verò ab ipsis potius, quam ab illo, qui scit omnia antequam fiant.

1. q. Sulcitate. Apud Rabarum hic interpretatur c. legitur. supra, ead. q. 3. & 4.
2. q. Ad hæc. Bona pars hujus versu habetur apud B. Augusti. l. 2. de doctr. Christ. cap. 20.

a. 1. Regum 28. b. al. abhorrent. alii. abhorrent à personis. Codic. Auvorp. c. Deuter. 12. d. Supra ead. quæst. 2. intelligi.

3. q. Nec idè] Similita legitur apud B. Augustinum de Trinitate, c. 7.
4. q. Insunt] Usque ad verba Præterea, sunt magis nota verba B. Augustini in lib. quæstionum super Exodum, c. 1.
5. q. Si occiderit] Et videtur esse hic locus ubi B. Augustinus ut habetur, sup. ead. q. 2. c. intelligi. Apud Rabarum supra si acciderint, que dicuntur non accipienda: vel colantur fiant que præcipiuntur ab eis, vel colantur.

QVÆSTIO VI.

Quid autem ab Episcopo excommunicatus, in concilio alio reconciliari non possit, nisi forte per quædam nomina, vel per summum Pontificem, ratione & merito probatur. Presbyteri namque, potestatem excommunicandi non habent, nisi ab Episcopo accipiant, non Episcopi à Presbytero, qui excommunicatus à sacerdotibus reconciliari non possunt. Concilio namque, penitentium Episcopali officio est, non sacerdotum. Penitentium reconciliatio, christi fidei puellarum consecratio à Presbytero non fiant.

C. I. q. Penitentium reconciliatio, christi fidei puellarum consecratio à Presbytero non fiant. Unde in concilio Carthaginiensi secundo, cap. 3. Fortunatus Episcopus dixit.

S. Iubet sanctitas vestra, suggero. Nam merito concilio fuisse statutum, ut christiana, vel conciliatio penitentium, nec non & puellarum consecratio à Presbyteris non fiat. Si quis autem emendatior sciens, quid de eo statuendum sit, Aurelius Episcopus dixit: Audivimus dignitate vestra suggestionem fratris Coepiscopi nostri Fortunati: quid ad hæc dicitur? univèrsis Episcopis dictum est. Christiana conciliatio, puellarum consecratio à Presbyteris non fiat, vel conciliatio quemquam in publica Missa Presbytero audire, hoc omnibus placet.

Puellarum tamen consecratio, Episcopo consensu, potest fieri vult.

C. II. q. Permissio Episcopi, virginibus reconciliari Presbytero vult.

Unde in Carthaginiensi concilio tertio, c. 14. Presbyter b. in consilio Episcopo, virginibus reconciliari non potest: christiana verò nunquam consecratio.

C. III. q. Nec Diaconus ad ministrandum, nec presbyter in ecclesia benedicere Presbytero licet.

Item ex concilio Agathensi, c. 4. & 44. Ministrare & Diaconus, aut consecraturus Presbyter non præsumat. Benedictionem quoque per plebem in ecclesia fundere, aut penitentem in ecclesia benedicere Presbytero penitus non licet.

Eccæ, quid ab Episcopo excommunicatus per sacerdotem reconciliari non potest. Sed notandum est, quod reconciliatio publica, alia privata. Publica reconciliatio est, quando penitentem ante ecclesiam ingressum publice representatur, & per manus Episcopalis ecclesie publice reconciliatur. Hæc reconciliatio videtur esse prohibita. Unde circa finem illius capituli in scriptis prohibetur penitentes reconciliari, sed in publica ecclesia vero reconciliatio est, quando de occultis peccatis penitentem in extremum agente ad gratiam reconciliationis accipit. Hæc reconciliatio potest fieri per sacerdotem.

C. IV. q. Iussione Episcopi de occultis peccatis Presbyteri penitentes reconciliari.

Unde Evagrius Papa ait. Presbyteri de occultis peccatis iussione Episcopi penitentes reconciliant: & sicut supra præmittimus infirmantes absolvant & commancent.

a. Gen. 2. dist. 20. b. Severianus. c. Ep. 44. d. lib. 26. ead. l. 50 p. 13. 631.